

Grænseoverskridende tjenesteydelser på det indre marked: et vigtigt bidrag til økonomisk og social samhørighed

Studie

Resumé

Det europæiske indre marked har utvivlsomt bidraget til større velfærd og velstand i hele Europa ved at garantere den fri bevægelighed for varer, kapital, tjenesteydelser og arbejdskraft mellem medlemsstaterne. Denne studie fokuserer på de to sidste aspekter, især levering af grænseoverskridende tjenesteydelser. Grænseoverskridende tjenesteydelser omfatter ofte en person, der fysisk krydser grænsen mellem medlemsstater. Sådanne tjenesteydelser kan leveres på en kort rejse eller ved at udstationere arbejdstagere i en længere periode. Udstationering af arbejdstagere, der midlertidigt leverer tjenesteydelser i udlandet, er reguleret ved EU's direktiver. Reglerne har til formål at skabe en klar ramme og dermed sikre en fair konkurrence og respekt for de udstationerede arbejdstageres rettigheder, således at både virksomheder og arbejdstagere kan drage fuld fordel af mulighederne på det indre marked. En for streng regulering kan imidlertid i praksis fungere som en markedsbarriere for virksomheder, hvis arbejdskraft har en lavere produktivitet.

For at vise de mulige konsekvenser af overregulering på det europæiske marked for tjenesteydelser er formålet med denne studie at kvantificere værdien af de grænseoverskridende tjenesteydelser for den økonomiske og sociale samhørighed i Europa.

I 2014 var ca. **10,9 mio. job** i Den Europæiske Union baseret på eksport af grænseoverskridende tjenesteydelser til andre EU-medlemsstater. Siden 2000 er det samlede antal ansatte, der er afhængige af grænseoverskridende tjenesteydelser, næsten fordoblet. Mens den samlede beskæftigelse i EU steg med 5,5 %, er beskæftigelsen i tilknytning til grænseoverskridende tjenesteydelser steget med 94 %, hvilket **klart understøtter væksten i beskæftigelsen** i EU.

Mens mindre europæiske lande og medlemsstater i Central- og Østeuropa - set i forhold til deres samlede arbejdsstyrke - er mere afhængige af markedet for tjenesteydelser på tværs af grænserne, befinder de fleste job i tilknytning til grænseoverskridende tjenesteydelser sig rent faktisk i EU-15-staterne. Omkring 74 % af de grænseoverskridende job ligger i disse lande, hvor Det Forenede Kongerige, Tyskland og Frankrig er værter for de fleste ansatte i grænseoverskridende tjenesteydelsesjob. Dette resultat stemmer overens med tidligere forskning i grænseoverskridende tjenesteydelser baseret på antallet af personbårne dokumenter af typen A1. Over 38 % af de registrerede udstationeringer finder sted fra en medlemsstat med et højt lønniveau til en anden medlemsstat med et højt lønniveau. Disse to resultater viser, at eksport af grænseoverskridende tjenesteydelser er en **vigtig økonomisk faktor i alle medlemsstater**. Samlet set er Det Forenede Kongerige det land, der har størst fordel af det indre marked for tjenesteydelser i EU. Brexit kan true 1,7 mio. grænseoverskridende tjenesteydelsesjob i UK.

Selv om grænseoverskridende tjenesteydelser ofte er blevet forbundet med arbejdsintensive opgaver, viser studien, at antallet af **job i videnintensive servicesektorer**, der er afhængige af eksport af

grænseoverskridende tjenesteydelser, **er vokset i næsten samme omfang som arbejdskraftintensive opgaver**. Beskæftigelsen i tilknytning til grænseoverskridende tjenester i videnintensive sektorer er steget med 77 % siden 2000. Omkring 4,2 % af arbejdspladserne i de videnintensive servicesektorer i EU-28 er afhængige af eksporten af grænseoverskridende tjenesteydelser. Desuden udgør leveringen af liberale, videnskabelige og tekniske tjenester den individuelle økonomiske sektor, der er mest afhængig af eksporten af grænseoverskridende tjenesteydelser. Omkring 13,6 % af arbejdspladserne i sektoren i EU-28 er afhængige af den grænseoverskridende eksport af tjenesteydelser. Dette viser, at grænseoverskridende tjenesteydelser ikke begrænser sig til arbejdskraftintensive job. De er også meget vigtige for videnintensive job i sektorer med høje lønninger.

Hvad angår økonomisk fremgang og vækst i beskæftigelsen konstaterer studien en **klar positiv sammenhæng mellem grænseoverskridende tjenester og økonomisk vækst og vækst i beskæftigelsen**. Lande med en højere andel af grænseoverskridende tjenester har registreret en meget større vækst i beskæftigelse og BNP end lande, der var mindre involveret i markedet for grænseoverskridende tjenester. Især væksten i beskæftigelsen hænger tæt sammen med økonomiens andel af arbejdspladser, der er afhængige af leveringen af grænseoverskridende tjenester. Hvis et land øger sin andel af beskæftigelsen i tilknytning til grænseoverskridende tjenesteydelser med 1 %, forventes den samlede beskæftigelse at vokse med 0,013 %.

Den **positive virkning af grænseoverskridende tjenesteydelser** kan ses i **den samlede økonomi, men også i de videnintensive servicesektorer**. Lande med en større andel af videnintensive job, som er afhængige af eksporten af grænseoverskridende tjenesteydelser, har registreret en større vækst i beskæftigelsen i den videnintensive servicesektor end andre lande.

En statistisk analyse dokumenterer yderligere den positive sammenhæng mellem andelen af grænseoverskridende tjenesteydelser og økonomisk vækst. En reduktion af andelen af grænseoverskridende tjenesteydelser med 1 % kunne potentielt reducere det samlede BNP i EU-28 med ca. 8 mia. EUR. Denne virkning bygger imidlertid på den antagelse, at arbejdspladser, der er afhængige af den grænseoverskridende eksport af tjenesteydelser, kan erstattes med en national efterspørgsel efter de ansatte, der i øjeblikket arbejder i eksporttjenestevirksomheder, hvilket vil holde den samlede beskæftigelse konstant. Med i alt 10,9 mio. arbejdstagere, der er afhængige af eksporten af grænseoverskridende tjenesteydelser, vil de økonomiske virkninger af en strengere lovgivningsmæssig ramme for eksporten af grænseoverskridende tjenester sandsynligvis være betydeligt højere. I 2014 beløb den samlede **værditilvækst, der er baseret på eksport af grænseoverskridende tjenesteydelser, sig til ca. 625 mia. EUR i EU-28**.

Da den positive virkning af andelen af grænseoverskridende tjenesteydelser stadig ses, når beskæftigelsen holdes konstant, kan det antages, at job i sektorer, der eksporterer deres tjenesteydelser på tværs af grænserne, har en større positiv indvirkning på det nationale BNP end det gennemsnitlige job i den samlede økonomi.

Studien konstaterer også, at der er en **positiv sammenhæng mellem andelen af grænseoverskridende tjenester og de sociale samhørighedsindikatorer**. Lande med en højere grænseoverskridende tjenesteydelsesandel har gennemsnitligt en lavere andel af borgere, der er truet af fattigdom og social

udstødelse. Den gennemsnitlige glæde og tilfredshed med tilværelsen hænger også positivt sammen med andelen af arbejdspladser, der er afhængige af eksporten af grænseoverskridende tjenesteydelser. Det ser således ud til, at en større beskæftigelsesandel i tilknytning til grænseoverskridende tjenesteydelser **øger tilfredsheden hos den gennemsnitlige borger i økonomien.**

Virkningerne af beskæftigelsesandelen i tilknytning til grænseoverskridende tjenesteydelser set i forhold til den sociale samhørighed, er betydelige, men beskedne i absolutte tal. En stigning på 1 % i andelen af grænseoverskridende tjenester øger "tilfredshedsindekset" på en skala fra 1 til 4 point med 0,0086 point. Da tidligere resultater imidlertid viser, at grænseoverskridende tjenesteydelser er en vigtig drivkraft for den samlede vækst i beskæftigelsen, skal de positive virkninger af jobskabelse og jobsikkerhed tages i betragtning ved vurderingen af de grænseoverskridende tjenesteydelsers værdi for den sociale samhørighed.

Som følge heraf kan der konstateres en klar positiv sammenhæng mellem eksporten af grænseoverskridende tjenesteydelser og den sociale samhørighed, den økonomiske vækst og især væksten i beskæftigelsen. Realiseringen af grænseoverskridende værdikæder i servicesektorerne kan således beskrives som en **vigtig drivkraft for den europæiske økonomi.**

Harmonisering af gode levevilkår i EU er en vigtig målsætning for samfundet i EU. For at støtte dette mål skal EU's indre marked for tjenesteydelser udformes på en sådan måde, at forskellene mellem de enkelte lande ikke bliver for store. En for streng regulering af mulighederne for at levere grænseoverskridende tjenesteydelser kan imidlertid have en negativ indvirkning på harmoniseringen af levevilkårene i medlemsstaterne ved at begrænse den økonomiske vækst og væksten i beskæftigelsen.

Mens de lovgivningsmæssige rammer skal sikre arbejdstagernes rettigheder og arbejdsvilkår i forbindelse med grænseoverskridende tjenesteydelser, bør overdreven regulering, der i alvorlig grad hæmmer leveringen af grænseoverskridende tjenesteydelser, undgås. De data, der anvendes i denne studie, viser, at forskellige økonomiske sektorer i forskellig grad er afhængige af grænseoverskridende tjenester, og reglerne for eksport af tjenesteydelser i EU kan derfor have forskellige virkninger for de økonomiske aktiviteter. En effektiv regulering af grænseoverskridende tjenester bør tage højde for disse forskelle. **Ved kun at anvende reglerne på tjenesteydelsessektorer, hvor der er behov for en hensigtsmæssig regulering,** kan det indre marked blive meget mere effektivt.